

Aan de gemeenteraad van Loon op Zand

Datum	Verzenddatum	Zaakdossier nr.	uw kenmerk	uw brief / registratienr
8 juni 2022		ZK22.03653		/

Onderwerp
Crisisnoodopvang asielzoekers sporthal De Wetering

Beste leden van de gemeenteraad en fractieondersteuners,

Met ingang van woensdag 15 juni aanstaande zal sporthal De Wetering twee weken paraat staan als crisisnoodopvang voor maximaal 150 asielzoekers. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) kan in geval van overbelasting van het opvangcentrum in Ter Apel de sporthal inzetten als tijdelijke opvang van mensen die zich vanuit het buitenland in ons land melden. Naar het zich laat aanzien gaat het COA inderdaad van deze mogelijkheid gebruikmaken.

Door middel van deze brief wil ik u op de hoogte brengen van de achtergronden van deze opvang in onze gemeente. Daarnaast stel ik voor uw raad donderdag 9 juni om 19.30 uur in de Raadszaal bij te praten, de laatste stand van zaken te bespreken en vragen te beantwoorden.

Wat voorafging: in een brief van 31 mei deelt staatssecretaris van Justitie en Veiligheid Eric van der Burg de leden van het Veiligheidsberaad, alle 25 Nederlandse veiligheidsregio's bij elkaar, mede in te stemmen met hun voorstel voor hoe de last van Ter Apel over het land te verdelen. Bedoeling is een herhaling van de mensonterende toestanden van 2015 te voorkomen. Toen werden asielzoekers, nog kletsnat van hun reis, met bussen naar bij vertrek uit Ter Apel onbekende bestemming in den lande vervoerd nadat door de oorlog in Syrië een onhoudbare stroom vluchtelingen op gang kwam. Ze werden in allerijl in ternauwernood in gereedheid gebrachte sporthallen ondergebracht waar ze enkele dagen konden bivakkeren – een beter woord is er niet voor te geven.

Drama

Iedereen was het erover eens dat een land als Nederland zich een dergelijk humanitair drama niet nóg eens mocht laten overkomen. Over de vraag in hoeverre dat lukt, kun je genuanceerd denken.

De overeenkomst tussen het Veiligheidsberaad en de staatssecretaris intussen behelst, kort gezegd, dat de 25 veiligheidsregio's gezamenlijk in de drie maanden na 1 juni verantwoordelijk zijn voor het menswaardig herbergen van asielzoekers die in Ter Apel geen onderdak kunnen krijgen. De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is aangewezen om van woensdag 15 juni tot en met woensdag 29 juni voor 150 personen opvang te organiseren.

De ambtelijke organisatie in Loon op Zand had op mijn verzoek rond 24 mei al geïnterviewd en in hoeverre we als gemeente beschikken over panden waarin we snel en humaan 50 of 150 asielzoekers menswaardig kunnen opvangen. Deze hadden we niet. In plaats daarvan bood onze gemeente aan ondersteuning en diensten te verlenen aan de locatie in onze regio die wél voor huisvesting geschikt was. Zo konden we in ieder geval de personele belasting delen.

In geen van de 24 gemeenten in de gehele regio werd op deze korte termijn deugdelijke tijdelijke opvang voor 150 asielzoekers gevonden. Door personeelsgebrek bij het COA bleek het daarbij niet wenselijk de vluchtelingen in groepen van 50 over de regio te verdelen; 150 is het meest praktisch.

Omdat de gemeenschap Loon op Zand zich in de loop van zowel de coronacrisis als bij de opvang van Oekraïners van haar meest warme, menselijke kant toonde, durfde ik het aan samen met de voorzitter van de VRMWB, Theo Weterings, de knoop door te hakken: Loon op Zand neemt dit op zich. Geluiden uit de samenleving en uw gemeenteraad, aangevuld met gène over de beelden zoals die vanuit Ter Apel tot ons kwamen, lieten ons naar mijn inschatting weinig andere keuze.

Voorwaarden

We stellen wel voorwaarden. Zo rekenen we op hulp van de collega-gemeenten uit de VRMWB. Meer precies: we gaan uit van 2 FTE vanuit ieder van de 23 andere gemeenten om ons bij te staan. De crisishulpopvang gaat maximaal drie weken duren (wordt netto twee maar met op- en afbouw moeten we de sporthal zo'n drie weken missen). Alle kosten worden gedeclareerd bij het ministerie. We accepteren niet dat onze gastvrijheid misbruikt wordt: wie zich in of rond onze sporthal niet weet te gedragen, wordt verwijderd.

Met het ter beschikking stellen van de sporthal geeft onze gemeente de opvang in onze regio op de meest accurate, kostenefficiënte manier en met de minste ontwrichting vorm. Als gezegd rekenen we op andere gemeenten voor aanvulling van de bemensing. Bestuurlijk en ambtelijk gaan we dit op alle niveaus in herinnering blijven roepen: we kunnen dit alleen als we het samen doen.

Er is wel wat af te dingen op deze locatie. Als belangrijkste: het is een sporthal. Dat wat we na 2015 niet wilden, mensen 'ophokken' op plaatsen die daar niet voor geschikt zijn, gebeurt nu hier en op andere plaatsen weer. Een leuke tent was beschamender geweest. We gaan er als gemeente en regio dan ook alles aan doen om binnen onze mogelijkheden de opvang zo prettig mogelijk te maken. Met de Kasteelweide in de buurt, de overzichtelijkheid en ruime opzet van de kern Loon op Zand en in de wetenschap dat De Wetering binnenkort uitgebreid gerenoveerd gaat worden, zijn de randvoorwaarden weliswaar niet ideaal maar zien we voldoende mogelijkheden om het toch aan te durven. Met niet in de laatste plaats de al genoemde mentaliteit van en signalen uit onze gemeente.

Crisisnoodopvang

Bij crisisnoodopvang gaat het om het acuut onderdak bieden aan mensen die zich de voorgaande dag als asielzoeker aanmeldden. De identificatie en registratie van 'onze' asielzoekers zal in De Wetering plaatsvinden, door medewerkers van de gemeente. Zodra onze gasten weer worden overgenomen door het COA, start de procedure van de asielaanvraag.

Een deel van de aanvragers wordt door de Immigratie- en Naturalisatiedienst afgewezen omdat ze afkomstig zijn uit een als veilig beschouwd land. Een deel wordt terugverwezen naar het eerste EU-land dat ze aandeden omdat ze daar asiel hadden moeten aanvragen. De rest, mensen met een houdbaar vluchtverhaal die daadwerkelijk recht hebben op asiel in ons land, wordt na verloop van tijd statushouder en, als de situatie in het land van herkomst voor hen niet binnen redelijke tijd veilig wordt, Nederlander. Oekraïners hoeven zich niet bij het COA aan te melden en zullen daarom niet of nauwelijks van deze opvangmogelijkheid gebruikmaken.

De reguliere opvang in Ter Apel vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het COA. Als het daar dermate druk is dat inderdaad naar de opvang in Loon op Zand moet worden uitgeweken (naar verluidt is die kans groot), is de opvang hier in eerste aanleg een gezamenlijke gemeentelijke en veiligheidsregionale aangelegenheid. De asielzoekers zijn, tot de start van hun asielprocedure, de gasten van VRMWB en gemeente die we, op kosten van het ministerie, maximaal tot en met 29 juni huisvesten. Gemeente, VRMWB, politie en zoveel ze kunnen het COA dragen samen zorg voor een zo humaan en veilig mogelijke huisvesting – ook voor de omwonenden van De Wetering. Uiterlijk woensdag 29 juni om middernacht verlaat de laatste asielzoeker de sporthal. Uiterlijk dinsdag 5 juli zal deze weer volledig regulier bruikbaar zijn.

Vorbereiding

Op dit moment bereiden onze ambtelijke organisatie, de collega-gemeenten in de VRMWB en die in de regio HvB gezamenlijk de opvang voor. We hanteren daarvoor vooralsnog de crisisopzet omdat deze ons in staat stelt snel te schakelen. Er heeft een schouw plaatsgevonden om na te gaan hoe de sporthal tijdelijk bewoon- en leefbaar te maken is en hoe intussen privacy en veiligheid van zowel asielzoekers als omwonenden gewaarborgd wordt. De eerste bedden, meubelen en huishoudelijke apparaten zijn geregeld en worden eerdaags geplaatst. We maken voor de inkoop van diensten en goederen zoveel mogelijk gebruik van lokale en regionale leveranciers.

De huurder van de sporthal en verenigingen die er regulier gebruik van maken ontvangen bericht over het niet beschikbaar zijn van de ruimte, over eventuele alternatieven en over genoegdoening. Omwonenden worden vandaag nog geïnformeerd door middel van de bij deze raadsinformatiebrief gevoegde brief (bijlage 1), de media ontvangen kort daarop een persbericht (bijlage 2). Het presidium is telefonisch ingelicht. Ons projectteam en ondergetekende staan intussen klaar voor het beantwoorden van vragen van u en van omwonenden.

Iedereen realiseert zich dat deze crisisnoodopvang een behoorlijke belasting is voor een kleine gemeente als de onze en haar ambtelijke organisatie. Het doet er daarbij voor nu niet zoveel toe of deze maatregel het gevolg is van het landelijk te lang op zijn beloop laten van de instroom van asielzoekers, de huisvesting van statushouders en/of het bouwen van voldoende woningen.

Uitzichtloos

We kunnen er als Loon op Zand evenmin iets aan doen dat de situatie elders in de wereld als zo ellendig en uitzichtloos wordt ervaren dat mensen in tamelijk groten getale hun toevlucht tot ons land zoeken. We kennen allemaal de beelden uit diverse landen van herkomst als ook die van het opvangcentrum in Ter Apel: mensen die in de open lucht en op plastic stoeltjes de nacht moeten zien door te komen.

Ons aanbod om gedurende twee weken als 'overstort' te fungeren voor de mensen die het COA in Ter Apel niet kan 'verwerken' is een druppel op de gloeiende plaat; het is in het beste geval een tijdelijke verlichting van de druk. Maar zo futiel als onze bijdrage op wereldschaal is, zo veel vergt ze niettemin van buurtbewoners. Zij krijgen plots totaal onbekenden als tijdelijke burens in hun wijk, hun gastvrijheid wordt daarmee voor wel héél vanzelfsprekend genomen, afgedwongen haast. Logisch en begrijpelijk wanneer ze zich overvallen zouden voelen.

We zijn er als gemeente verantwoordelijk voor deze situatie voor onze inwoners hanteerbaar te houden. In de brief die we hen sturen, besteden we daarom aandacht aan hoe en met wie ze contact op kunnen nemen als ze zich zorgen maken, iets zien wat niet pluis is of vragen hebben.

We zijn ervan overtuigd deze tijdelijke crisisnoodopvang samen veilig, humaan en prettig te kunnen organiseren en hopen deze overtuiging op onze inwoners over te kunnen brengen. We staan altijd open voor vragen en opmerkingen van inwoners en van u. Eventueel onbehagen begrijpen we en gaan we niet uitleggen als bekrompen xenofobie maar als de begrijpelijke bezorgdheid die ze is. In samenwerking met de politie en de (veiligheids-)regio doen onze medewerkers en ik ons uiterste best om te voorkomen dat invoelbaar onbehagen de kans krijgt uit te groeien tot heuse angst.

De gemeenschap in Loon op Zand beweest keer op keer het hart op de juiste plaats te hebben. Als we samen optrekken en de vinger aan de pols houden, brengen we ook deze uitdaging tot een goed einde en dragen al doende ons steentje, hoe klein ook, bij aan een betere wereld.

Ik reken op u en ons!

Met hartelijke groet, mede namens wethouders en secretaris V.D.A. Pouw,

J. van Aart
Burgemeester